

**Załącznik nr1
do Uchwały Rady Pedagogicznej**

Nr 14 z dnia 17 czerwca 2014 r.

Szkoły Podstawowej Nr 1 im. III Tysiąclecia w Sycowie

OPIS INNOWACJI PEDAGOGICZNEJ

„Wspieramy uczniów w uczeniu się- stosowanie oceniania kształtującego w pracy na lekcji”

w okresie

od 1 września 2014 r. do 30 czerwca 2017 r.

I. Etap przygotowawczy:

Przygotowania do wprowadzania innowacji pedagogicznej rozpoczęły się od poszukiwania przez nauczycieli odpowiedzi na pytanie, co jeszcze mogą zrobić, aby uczniowie i ich rodzice byli świadomi przebiegu procesu uczenia się, by informacja ta była w pełni zrozumiała przez adresatów i jednocześnie motywowała do podejmowania wysiłku. W tym celu dyrekcja naszej szkoły wzięła udział w szkoleniu „Zapoznanie z elementami oceniania kształtującego”, a zdobytą wiedzę przekazała radzie pedagogicznej. Następnie wiedzę z tego zakresu nauczyciele poszerzali na warsztatach „Elementy oceniania kształtującego” oraz podczas samokształcenia w zespołach problemowych. Zdobyte umiejętności nauczyciele wykorzystali praktycznie stosując wybrane przez siebie elementy oceniania w pracy na zajęciach lekcyjnych. Swoimi spostrzeżeniami z tych doświadczeń podzielili się z innymi nauczycielami. Poproszono również o wypowiedź w tej kwestii rodziców i uczniów, z których większość widziała płynące korzyści z tej nowej metody. Wówczas została podjęta decyzja rady pedagogicznej o wprowadzeniu oceniania kształtującego począwszy od klasy pierwszej.

II. Opracowanie innowacyjnego programu „Trzy kolory”

III. Etap wdrożenia innowacyjnego programu „Trzy kolory”

1. Wstęp

Jednym z najważniejszych zadań oceniania jest pomaganie uczniowi w uczeniu się. Profesor John Hattie wraz ze swoim zespołem analizował większość badań z zakresu edukacji, jakie pojawiły się na świecie. Chodziło o porównywanie efektów różnych strategii i działań podejmowanych w nauczaniu przez nauczycieli i określenie ich wpływu na osiągnięcia uczniów. Badania te pokazują, że największy wpływ na osiągnięcia uczniów

mają: samoocena, informacja zwrotna, relacje nauczyciel- uczeń, nauczanie w oparciu o rozwiązywanie problemów, strategie nauczania, wymagające cele oraz uczenie się w małych grupach, czyli strategie znane z oceniania kształtującego. Co prawda w klasach I- III nie ma typowych stopni. Jednakże stosowanie jako oceny cząstkowej pieczętek, symboli czy innych znaczków to także stawianie ocen, ale w innej postaci. Taka forma oceny nie daje informacji uczniowi i jego rodzicom jak przebiega proces uczenia się. Natomiast ocena opisowa wystawiana jest przeważnie w celu podsumowania pracy ucznia na koniec okresu poświęconego na opanowanie pewnej partii materiału. Zazwyczaj nie zawiera żadnych wskazówek dotyczących tego co i jak należy poprawić i jak lepiej się uczyć. A jeśli nawet ocena opisowa zawiera konkretne wskazówki, to są one dawane zbyt późno, bo przecież nie można cofnąć czasu i zmienić tego, co się stało. Dlatego uważamy, że należy podjąć działania zmieniające ten stan rzeczy poprzez wprowadzenie od klasy pierwszej elementów oceniania kształtującego (na koniec semestru i na koniec roku szkolnego, tak jak do tej pory, uczniowie będą otrzymywali ocenę opisową). Klasa pierwsza to najlepszy moment, bo uczniowie jeszcze nie zaznali systemu oceniania opisowego, które nie jest doskonałe i daje informacje za późno. Za wprowadzeniem oceniania kształtującego przemawia wiele powodów. Stosowanie tej strategii powoduje poprawę wyników nauczania, zwiększa aktywność uczniów oraz czyni ich aktywnymi i świadomymi organizatorami procesu uczenia się. Jest to szczególnie przydatny system dla uczniów mających trudności w nauce, bo nie porównuje ono uczniów i skutecznie motywuje ich do nauki. System ten również zmienia relacje pomiędzy nauczycielem i uczniami powodując ich wspólną pracę nad tym, aby nauka była skuteczniejsza. Tak więc celem nowego sposobu oceniania jest dawanie uczniowi informacji zwrotnej o tym, co już opanował, a czego powinien się jeszcze nauczyć. Pozwoli to także na bazowaniu na mocnych stronach każdego dziecka, by nauczyć go czegoś nowego. Ten sposób oceny ma również na celu przejęcie przez nich odpowiedzialności za własny proces uczenia się. Pragniemy, aby nasi uczniowie zdobywali wiedzę dla siebie, a nie dla znaczków czy symboli. Ocenianie kształtujące posłuży poprawie procesu uczenia się między innymi poprzez wzięcie odpowiedzialności za swoją naukę, a to będzie naszym uczniom bardzo potrzebne w przyszłości, gdyż współczesny człowiek musi się uczyć przez całe życie.

2. Cele innowacji

Cele ogólne:

- ✓ pozyskiwanie przez nauczyciela i uczniów w trakcie nauczania informacji, które pozwalają rozpoznać, jak przebiega proces uczenia się, aby uczeń otrzymywał informację zwrotną jak ma się uczyć, a nauczyciel wiedział, jak najlepiej go nauczać,
- ✓ zaaranżowanie współpracy na linii nauczyciel- uczeń- rodzic, aby mogli oni dać swojemu dziecku wsparcie i pomoc.

Cele szczegółowe:

- ✓ uświadomienie uczniom czego i jak się uczą,
- ✓ obserwacja pracy uczniów i ocena ich postępów celem zaplanowania dalszych działań,
- ✓ motywowanie uczniów do nauki poprzez umożliwienie dokonywania wyborów i ułatwienie kierowania własną nauką,
- ✓ wskazywanie silnych stron ucznia i doradzanie jak je rozwijać,
- ✓ zachęcanie i wyposażanie uczniów w umiejętność dokonywania samooceny i oceny koleżeńskiej,
- ✓ wzięcia odpowiedzialności za uczenie się nie tylko przez nauczyciela ale także przez ucznia.

3. Termin wprowadzenia i okres trwania innowacji

01.09. 2014 r. – 30.06.2017. 2015 r.

4. Placówka realizująca innowację

Szkoła Podstawowa nr 1 im. III Tysiąclecia w Sycowie

5. Autorzy innowacji.

Jolanta Trela
Krystyna Turska

6. Charakterystyka i opis innowacji.**ETAPY WPROWADZANIA INNOWACJI****I. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji nauczycieli poprzez:**

1. Udział w szkoleniu „Ocenianie kształtujące – szkolenie informacyjne”
2. Przystąpienie nauczycieli do 2- letniego programu „Ocenianie w Szkole Uczącej Się” w celu podniesienia efektywności nauczania i uczenia się.

W ramach tego programu zostaną podjęte następujące działania:

- ✓ udział dyrektora szkoły w szkoleniu „Zapoznanie z elementami oceniania kształtującego i przebiegiem programu”
 - ✓ szkolenie rady pedagogicznej „Zapoznanie nauczycieli z elementami OK i zasadami wdrażania do praktyki szkolnej”
 - ✓ kurs internetowy dla liderów OK. „Wspieranie kursantów we wdrażaniu poszczególnych elementów OK do swojej pracy – wskazówki, porady, wymiana doświadczeń”
 - ✓ szkolenie dla nauczycieli „Przygotowanie do zaplanowania i przeprowadzenia lekcji z elementami OK”
 - ✓ szkolenie rady pedagogicznej „Doskonalenie umiejętności udzielania prawidłowej informacji zwrotnej, wsparcie w pokonywaniu trudności przy wdrażaniu OK.”
 - ✓ udział w szkoleniu dyrektora szkoły „Dobra praktyka”
 - ✓ udział w szkoleniu grupy nauczycieli „Wymiana dobrych praktyk ze stosowania OK i rozwiązywanie trudności”
 - ✓ szkolenie dla rady pedagogicznej „Przygotowanie szkoły do stałej pracy z OK, podsumowanie doświadczeń”
3. Powołanie zespołu ds. oceniania kształtującego oraz „Szkolnego koordynatora oceniania kształtującego w szkole”

Koordynator zajmuje się koordynowaniem i nadzorowaniem wszystkich działań zespołu oraz wspieraniem ich członków. Jest również odpowiedzialny za zamieszczanie informacji na stronie internetowej szkoły w zakładce „Ocenianie kształtujące” w celu dzielenia się pomysłami i rozpowszechniania ich.

4. Dzielenie się doświadczeniami i przemyśleniami w zespołach przedmiotowych oraz na stronie internetowej szkoły
5. Wzbogacanie szkolnego księgozbioru o literaturę i publikacje o tej tematyce.

II. Pozyskanie do współpracy rodziców

1. Zorganizowanie spotkania informacyjnego wraz z zajęciami warsztatowymi oraz podpisanie porozumienia „Umowa między rodzicem i nauczycielem”

Zapoznanie ich z celami i założeniami nowego oceniania. Uświadomienie im, że nowy sposób oceniania proponowany przez nauczyciela ma pomóc ich dzieciom, bo najważniejsze jest, aby ich dzieci wiedziały czego się nauczą. Włączanie rodziców do współpracy, aby wspierali oni nauczyciela w osiągnięciu zamierzonych celów oraz swoje dzieci służąc im wsparciem i pomocą. Zadaniem wychowawcy jest taka

współpraca z rodzicami, aby zachęcić ich do interesowania się tym, co dzieje się w szkole, by pytali swe dzieci czego się nauczyli?

Położenie nacisku na zadawanie uczniom prac domowych, które sprowokują ich do rozmowy z rodzicami np. Porozmawiaj z rodzicami o tym, jak wyglądał ich wymarzony prezent z okazji Dnia Dziecka. Jest to jednocześnie ułatwienie rozmowy z dzieckiem.

2. Przygotowanie „poradnika” dla rodziców

Poradnik ten będzie swoistym dekalogiem wspierania swojego dziecka w uczeniu się.

III Wprowadzane elementy oceniania kształtującego jako świadome i systematyczne stosowanie tych metod przez nauczyciela na każdej lekcji

1. Cele lekcji

Określenie celów lekcji ma odpowiedzieć nauczycielowi na pytania: Po co uczyć tego moich dzieci? Do czego przyda im się ta wiedza? Jak wykorzystają ją w przyszłości? oraz Co będą umieć po moich lekcjach?

Cele lekcji będą przedstawione w formie zrozumiałej dla ucznia i dlatego inaczej będzie to wyglądać w klasie pierwszej (głównie za pomocą ilustracji, zdjęć, piktogramów), a inaczej w klasie drugiej czy trzeciej, gdzie już można się oprzeć na słowie pisanym. W trakcie zajęć cel będzie często powtarzany, gdy zdajemy sobie sprawę, że dzieci w tym wieku szybko zapominają, a przecież chodzi nam oto, aby uczeń był świadomy, że chodzi do szkoły, by się czegoś nauczyć. Podsumowanie realizacji celów dokonywać będą sami uczniowie.

2. Kryteria oceniania

Kryteria oceniania będą dotyczyły dwóch aspektów:

✓ Określenie poziomu i sposobu osiągnięcia celów lekcji

Uczniowie muszą wiedzieć czego się mają nauczyć i w jaki sposób mają to zrobić. Tu również będziemy pamiętać, by forma podania kryteriów była dostosowana do możliwości odbiorczych dziecka. Jest to umowa pomiędzy uczniem a nauczycielem określająca, co podlega ocenie. Nauczyciel ocenia tylko to, co zostało wcześniej ustalone. Podejmowane będą również próby ustalania kryteriów przez samych uczniów.

✓ Określenie kryteriów oceniania przed pracą domową czy sprawdzianem

W klasie pierwszej będzie ono podawane w formie pisemnej, w klasach drugich i trzecich albo pisemnej albo ustnej. Określenie kryteriów to także duże ułatwienie dla rodziców oraz potwierdzenie oczekiwań współpracy z nauczycielem.

Nauczyciel musi pamiętać o tym, by ocenie podlegały tylko te elementy, które zostały podane w kryteriach .

3. Pytania kluczowe

Pytanie kluczowe może dotyczyć jednej lekcji lub całego bloku i dlatego uczniowie będą poszukiwać na nie odpowiedzi podczas jednej lekcji lub podczas kilku. Nauczyciel pytaniem tym ma pobudzić uczniów do twórczego myślenia i zmobilizować do aktywnego poszukiwania na nie odpowiedzi lub samodzielne dojście do wniosku, że odpowiedź jest bardzo trudna lub wręcz niemożliwa.

4. Technika zadawania pytań

By zapobiec sytuacjom (charakterystycznym dla klas młodszych), iż po zadaniu pytania zgłaszają się do odpowiedzi uczniowie nie znający odpowiedzi nauczyciele wprowadzają następujące zasady:

- ✓ zwiększenie oczekiwania na odpowiedź uczniów
- ✓ wyeliminowanie praktyki podnoszenia rąk (jeśli jest konieczność zadania pytania uczeń podnosi czerwoną kartkę)
- ✓ stosowanie dyskusji w parach
- ✓ dopuszczanie odpowiedzi „nie wiem”
- ✓ redukcja ilości pytań zamkniętych na korzyść pytań problemowych, które mają pobudzić ucznia do twórczego myślenia
- ✓ stwarzanie okazji do zadawania pytań przez uczniów

5. Informacja zwrotna nauczyciela dla ucznia

Będzie miała formę komentarza pisemnego lub ustnego. Komentarz pisemny nie będzie łączony ze znaczkiem obrazkowym. Dzięki niej uczniowie będą wiedzieli co jest ich sukcesem, co mają poprawić, w jaki sposób mają to zrobić i w jaki sposób powinni pracować dalej. Będzie również ważna informacja dla rodziców, która pozwoli im współuczestniczyć w zdobywaniu kolejnej wiedzy i umiejętności przez ich dzieci. Dzięki tej informacji zwrotnej od nauczyciela mogą na bieżąco śledzić postępy dziecka i czuwać nad jego rozwojem.

6. Informacja zwrotna ucznia dla nauczyciela

Metoda ta służy uzyskaniu informacji od uczniów:

- ✓ kiedy najlepiej się uczą?
- ✓ co im pomaga w uczeniu się?
- ✓ jakie metody są dla nich najlepsze?

Wszystkie te informacje nauczyciel przeanalizuje i uwzględni przy planowaniu kolejnych zajęć.

Od uczniów klas młodszych będziemy uzyskiwać za pomocą następujących technik podsumowujących::

- ✓ światła drogowe (sygnalizowanie za pomocą trzech kolorów stopnia zrozumienia zagadnienia zielony- bardzo dobrze, żółty- z usterkami, czerwony- słabo. Pomaga to zaplanować np. prace grupową zieloni wyjaśniają żółtym, czerwoni tworzą odrębną grupę, której pomaga nauczyciel)
- ✓ kosz i walizka (metoda pobudzająca do refleksji każdego ucznia)

- ✓ tarcza strzelnicza (kolory jak w światłach drogowych. Uczniowie przyklejają na niej metki cenowe Dzięki tej metodzie mogą ocenić wszystko np. atmosferę, zastosowane pomoce, osiągnięcie celu itp.)
- ✓ termometr (duży termometr ze skalą dostosowana do umiejętności dzieci. Na nim również za pomocą naklejek uczniowie wyrażają swoją opinię na różne tematy.

7. Ocena koleżeńska

Jest niezwykle wartościowa z kilku powodów:

- ✓ perspektywa poddania się takiej ocenie motywuje uczniów do lepszej pracy
- ✓ uczniowie często przyjmują od swoich kolegów takie krytyczne uwagi, których nie wzięliby pod uwagę, gdyby wypowiedział je nauczyciel
- ✓ wzmacnia głos uczniów i poprawia komunikację między uczniami i nauczycielami w kwestii uczenia się

Ocena koleżeńska może być dokonana w formie ustnej lub np. za pomocą techniki „światła drogowe”. Nauczyciel musi podjąć działania mające pomóc uczniom, szczególnie słabszym, w opanowaniu tej umiejętności.

8. Samoocena

Działania nauczyciela muszą być skierowane na to, aby każdy uczeń zrozumiał, że samoocena jest niezbędnym elementem uczenia się. Jest to proces trudny i długotrwały ale warty trudu. Samoocena będzie stosowana podczas lekcji, gdyż zaoszczędzi ona wtedy nauczycielowi czas, a uczniowie natychmiast dostają informację zwrotną. Zostaną zastosowane następujące techniki samooceny:

- ✓ technika: zdań podsumowujących (uczeń kończy zdanie np. „dzisiaj na lekcji dowiedziałem się; chciałbym zapamiętać...; trudne było.....
- ✓ technika: TAK – NIE (podnoszenie rąk przez uczniów, dla których zrozumiałe są kolejne elementy zajęć)
- ✓ technika: Wiem, czego chciałbym się dowiedzieć, nauczyłem się
Przed przystąpieniem do nowego tematu uczniowie odpowiadają na pytania: Co wiem na dany temat? Czego chciałbym się dowiedzieć? Natomiast na koniec zajęć odpowiadają na pytanie, czego się nauczyłem?
- ✓ technika oceniana trudności
Na zakończenie lekcji czy bloku uczniowie odpowiadają na pytania: czego się nauczyłem? Co było dla mnie łatwe? Co było dla mnie trudne? Czego chciałbym jeszcze się nauczyć?
- ✓ technika małych kroków
Nauczyciel dzieli cel lekcji lub blok lekcji na cele cząstkowe. Podczas realizacji tematu wskazuje kolejno te cele, które uczniowie już osiągnęli i sprawdza (np. przez podniesienie ręki), czy ten cel został przez wszystkich osiągnięty.
- ✓ Kosz i walizka

Dzięki niej nauczyciel może się dowiedzieć, co uczniowie wynieśli z lekcji i czy sposób przedstawienia tematy był dla nich atrakcyjny.

1. Metoda „Teczka”, Która ma przynieść następujące korzyści:

- ✓ wzrosła motywacja uczniów do podejmowania zadań na coraz wyższym poziomie,
- ✓ ich większe zaangażowanie na lekcjach i w pracy domowej,
- ✓ systematyzacja i rejestr twórczości dziecka oraz jego osiągnięć,
- ✓ uczą dzieci planowania własnej nauki,
- ✓ gromadzenie najważniejszych dla ucznia informacji, dotyczących jego zainteresowań.

Dzieci mogą przechowywać w teczkach niektóre prace pisemne, karty pracy i rysunki. Pod koniec tygodnia można poprosić, by przejrzały swoje teuczki, napisały kilka zdań podsumowujących na temat dorobku ostatnich dni, oznaczyły gwiazdką te rzeczy, które najbardziej im się podobają i wybrały kilka prac do pokazania rodzicom w domu

VII. Źródła finansowania.

Realizacja tej innowacji nie wymaga zabezpieczenia żadnych środków finansowych.

VIII. Ewaluacja innowacji.

Prowadzona przez zespół ewaluacja dokonywana będzie zawsze na koniec I semestru oraz na koniec roku szkolnego. Ma ona odpowiedzieć na zasadnicze pytania:

- ✓ Czy ocenianie kształtujące. sprawdza się w naszej szkole?
- ✓ Co ocenianie kształtujące daje naszej szkole?
- ✓ Czy taki model wdrażania jest odpowiedni dla naszych uczniów?
- ✓ Jakie wady i zalety mają wprowadzane elementy oceniania kształtującego?

Ewaluacji będą podlegać nauczyciele, uczniowie i ich rodzice. Główne narzędzia badawcze to ankiety oraz obserwacja, a także analiza dokumentacji związanej z uzyskiwanymi osiągnięciami uczniów podczas testów zewnętrznych i wewnętrznych.